

SPROGMUSEET

Redaktør: Ole Stig Andersen

Sjælland ...

Af [Jan Katlev](#) 4. august 2009 • I kategorien [Ordhistorier](#) •

... hedder den ø jeg sidder og skriver på. Det er et ord med to vokaler: *Sjælland* og derfor med to stavelser. Grænsen mellem de to stavelser skal ligge et sted mellem de to vokaler, sådan at ordet kan stavelsedeles på en af følgende måder

- *Sjæ+lland*
- *Sjæl+land*
- *Sjæll+and*

De tre opdelinger kunne svare til tre forskellige opfattelser af både ordets udtale, dets betydningssammensætning og dets mulige opdeling i oprindelige bestanddele.

Den midterste opdeling, *Sjæl+land*, er den der tilsyneladende giver den enkleste betydningssammensætning, altså fx 'Sjæl(ens) land', selv om det virker lidt underligt hvorfor lige den her ø skulle hedde sådan. Trods alt er det så nok ikke fra en sådan sammensætning navnet stammer.

Den øverste opdeling, *Sjæ+lland*, kan opfattes som en lydlig omdannelse af en form *Sjæ+land*. Den kunne give mere mening hvis det første led *sjæ-* kunne gives en fornuftig betydning i en sammensætning med *-land*. Det er faktisk blevet foreslået af dette *sjæ-* er en variant af gammeldansk *sið* / *sæ* som er det samme som moderne dansk *sø*, her i betydningen 'hav' og ikke betydningen 'indsø'. På den måde kommer *Sjæ+land* til at betyde *Sið+land* / *Sæ+land* dvs 'hav-landet' / 'hav-øen'. Det ligner også en ældre middeldansk staveform *Siðland* for navnet. – Det lyder straks lidt mere fornuftigt, det er jo faktisk et stykke land i et hav; men det gælder jo så mange øer, så hvorfor lige den her?

En variant af den øverste som man kan støde på som poetisk form af navnet, og også som efternavn for mennesker, er *Sjølund*. Det kunne man jo opfatte som *Sjø+lund* dvs. 'lunden i søen' dvs. 'den skovklædte ø midt i havet'.

Den almindeligste accepterede opfattelse af oprindelsen til navnet *Sjælland* er imidlertid at den intet har at gøre med hverken 'sjæl', 's(j)ø', 'land' eller 'lund'. Den gammeldanske form *Siðland* stammer tilbage fra en fællesgermansk form **Selha+wundia-* som er sammensat af et ord **selha-* og en afledningsendelse **wundia-* 'som er forsynet med, som ligner'. Ordet **selha-* kan være to forskellige ord: <a> ét der svarer til og betyder det samme som dansk *sæl* , og ét der betyder 'fure, indskæring'.

Så får vi to mulige betydninger af sammensætningen **Selha+wundia-* : 'den der er fuld af sæler' og 'den der er fuld af indskæringer og vige'. Man regner med at det der beskrives sådan ikke er øen Sjælland, men dens centrale store fjordsystem der består af Roskilde Fjord og Isefjorden, op gennem hvilket man i gammel nordisk maritim kultur sejlede ind til øens centrale by Roskilde – indskæringer og vige er der stadig mange af i det fjordsystem, og sæler var der helt sikkert også mange af i det tidligere.

*Jan Katlev, ph.d. i lingvistik,
forfatter til Politikens ETYMOLOGISK ORDBOG*

Læs også:

1. [Griffon](#) Hjælp jeg har fået hund – eller rettere sagt kærestens datter har fået hund og midlertidigt parkeret den hos os under et længerevarende udlandsophold. Det er en såkaldt mindre selskabshund...
2. [Kiribati](#) Verdenshavens vandstand stiger. Det skyldes som bekendt dels at den globale opvarmning smelter verdens is, dels at vand fylder mere jo varmere det bliver. Nogle steder kan de allerede mærke...
3. [Skabes der aldrig nye morfemer?](#) Ordforrådet Det er en kendt sag, at ordforrådet i et sprog hele tiden ændrer sig. Ikke hvert minut selvfølgelig, men i et samfund som det danske med nye skandaler, modepåfund...
4. [Makedonsk i Grækenland](#) Makedonsk i Grækenlands nordligste provinser. Kortet viser sprogets livskraft (i 1993), ikke dets størrelse i forhold til andre sprog. Rød: sproget tales af alle aldersgrupper, både privat og offentligt. Lyserød/orange:...

Tagget med: [etymologi](#), [Navne](#), [Ord](#), [Ordhistorier](#), [Sjælland](#), [stavelser](#), [stednavne](#)

2 kommentarer

Bjarne Louw

5. november 2013 • 13:35

Er 'wundia' også en del af det svenske avunda?

Svar

Seneste sprognyheder

19/3	Evolution i sprog: Dovenskab har ændret ord videnskab.dk
30/10	Hvem taler: Kan du høre forskel på menneske og maskine? www.dr.dk
6/3	Dansklærer: Tosprogede børn bliver sprogligt forsomt www.bt.dk
28/2	Flere og flere ordblinde fårter på universitetet - Magisterbladet magisterbladet.dk
22/2	Keeper eller målmand — hvilket ord er bedst? Dansk Sprognævn dsn.dk

28/3	Indigenous languages come from just one common ancestor, researchers say - ABC News (Australian Broadcasting Corporation) www.abc.net.au
27/3	UVic news - University of Victoria www.uvic.ca
26/3	New York Nonprofit Media: Native American nonprofit aims to boost community health by teaching Lakota language nynmedia.com
22/3	Teenage business owner aims to revitalize Blackfoot language globalnews.ca
19/3	Language revival preserving history www.smh.com.au

FLERE NYHEDER >>>

Verdens sprog på Sprog-museet.dk på et større kort

Mere i kategorien 'Ordhistorier'

Romanske nyheder
Dressere
Te
Griffon

Nye kommentarer

Maj-Britt Kent Hansen til 1
Ruben Schachtenhaufen til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
Niels Larsen-Ledet til Er det forkert at splitte sammensatte ord?
william fich til Jødiske efternavne
Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt
Jens Michael Kofod-Hansen til Nytårsfortsæt
Herluf Hansen til Ded borriinholmska måled
Arturo til Hebraisk: Et genoplivet sprog eller et nyt sprog?
Yunus til Two Turkish Loanwords in Swedish
Sonstige til Den Danske Ordbog på nettet

Lars Dybdahl

5. september 2014 • 11:02

Ordet Sjælland er meget tæt beslægtet med det ukrainske “Sjælo” som betyder landsby. Hvis man i dag vil have en landsby-salat i Ukraine, så skal man bestille en “Salat på-sjællandski” (Салат по-селянски).

Folk fra Sjælland og andre dele af vikingerriget havde befolket Kyiv i Ukraine, hvor de blev kaldt for “Rus” og hvor deres sprog blev kaldt russisk – det var dengang et nordisk sprog. Ifølge nogle kilder kom “Rus” fra Danmark, og folk fra sverige blev kaldt med andre navne. Først mange år efter at der var skabt denne forbindelse mellem Kyiv og vikingerne, blev Roskilde og Sjælland navngivet.

Svar

Skriv en kommentar

Navn (kræves)

E-mail (kræves)

Hjemmeside

Send mig en e-mail når der kommer flere kommentarer.

Artikler om

aktuelle sprog Alfabeter Anmeldelser arabisk

Biblen bogstaver børn Danmark Dansk Dialekter

engelsk esperanto Formidling fransk identitet

konsonanter Medier modersmål Musik Navne norsk Ord

ordbøger ordforråd oversættelse Plansprog religion

romanske sprog russisk Sjøv skriftsprog sprogdød Sproggeografi

sprogkort Sprogpolitik sprogteknologi

svensk truede sprog tv tyrkisk tysk Udtale

Underholdning video vokaler

Arkiv	Resources
juni 2018	Ethnologue: Languages of the World
maj 2018	Forvo – All the Words in the World. Pronounced.
april 2018	
marts 2018	LL-Map: Language and Location
februar 2018	Minority Rights Group
januar 2015	Omniglot. Writing Systems and Languages of the World
december 2014	UNESCO Atlas of the World's Languages in Danger
november 2014	
maj 2014	World Atlas of Linguistic Structures (WALS)
marts 2014	
februar 2014	
oktober 2013	
august 2013	
marts 2013	Bogstavlyd
januar 2013	Dansk sprognævn
december 2012	Den danske ordbog
november 2012	Dialekt.dk
oktober 2012	dk.kultur.sprog
september 2012	Korpus.dk
juli 2012	Nye ord i dansk på nettet (NOID)
juni 2012	Ordbog over det danske sprog
maj 2012	Ordnet. Dansk sprog i ordbøger og korpus
april 2012	Sproget.dk
marts 2012	Svenska Akademien
februar 2012	Ø (Schwa.dk)
januar 2012	
december 2011	
november 2011	
oktober 2011	
september 2011	
august 2011	
juli 2011	
juni 2011	
maj 2011	
april 2011	
marts 2011	
februar 2011	
januar 2011	
december 2010	
november 2010	
oktober 2010	
september 2010	
juni 2010	
maj 2010	
april 2010	
marts 2010	
februar 2010	
januar 2010	

december 2009
november 2009
oktober 2009
september 2009
august 2009
juli 2009
juni 2009
maj 2009
april 2009
marts 2009